

Tez Yazım Merkezi

İleri

Yüksek lisans

Doktora

Geçerlilik Türleri — Kapsam, Yapı ve Ölçüt Geçerliliği Rehberi

Ölçek geçerliliğinin 3 temel türü, her birinin nasıl test edildiği, uzman görüşü, faktör analizi ve APA raporlama.

Zafer Hoca · Yayın: 06.04.2026 · 2 dk okuma

Geçerlilik Nedir?

Geçerlilik (validity), ölçeğin ölçmeyi amaçladığı şeyi gerçekten ölçüp ölçmediğini gösterir. Güvenilirlik yüksek olsa bile geçerlilik düşük olabilir — terazi tutarlı ama yanlış tartıyor olabilir. Güvenilirlik gerekli ama yeterli değildir; geçerlilik de şarttır.

1. Kapsam Geçerliliği (Content Validity)

Ne sorar: "Ölçek maddeleri kavramın tüm boyutlarını kapsıyor mu?"

Nasıl test edilir: Uzman görüşü. 5-10 alan uzmanına maddeler gönderilir. Her uzman her maddeyi "gerekli / yararlı ama gerekli değil / gerekli değil" şeklinde değerlendirir.

Lawshe CVR (Content Validity Ratio): $CVR = (Gerekli\ diyen\ uzman\ sayısı - N/2) / (N/2)$. CVR > .80 olan maddeler kalır (bazı kaynaklar .62 eşiği kullanır).

Davis tekniği: Uzmanlar "uygun / biraz uygun / uygun değil" değerlendirir. Kapsam Geçerlilik İndeksi (CVI) > .80 olmalı.

2. Yapı Geçerliliği (Construct Validity)

Ne sorar: "Ölçeğin iç yapısı kuramsal modelle uyuyor mu?"

Nasıl test edilir:

a) Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA): Keşif amaçlı — maddeler kaç faktöre ayrılıyor? KMO > .60, faktör yükü > .40.

b) Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA): Doğrulama amaçlı — kuramsal yapı veriye uyuyor mu? CFI > .90, RMSEA < .08.

c) Yakınsak geçerlilik (Convergent): Benzer kavramları ölçen ölçeklerle pozitif korelasyon. AVE > .50.

d) Ayrışma geçerliliği (Discriminant): Farklı kavramları ölçen ölçeklerle düşük korelasyon. AVE'nin karekökü > faktörler arası korelasyon.

3. Ölçüt Geçerliliği (Criterion Validity)

Ne sorar: "Ölçek puanları dış bir ölçüt (kriter) ilişkili mi?"

a) Eş zamanlı (Concurrent): Ölçek puanı ile aynı anda toplanan kriter arasında korelasyon. Örnek: yeni motivasyon ölçeği ile mevcut geçerli motivasyon ölçeği arasında $r > .50$.

b) Yordayıcı (Predictive): Ölçek puanı gelecekteki bir sonucu yordayabiliyor mu? Örnek: kaygı

ölçeği puanı, 6 ay sonraki sınav başarısını yordayabiliyor mu?

APA Raporlama

"Ölçeğin kapsam geçerliliği 8 alan uzmanının görüşüyle değerlendirilmiştir (CVR > .80). Yapı geçerliliği AFA ve DFA ile incelenmiştir. AFA sonucunda 3 faktörlü yapı toplam varyansın %58'ini açıklamıştır. DFA uyum indeksleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur (CFI = .95, RMSEA = .048). Ölçüt geçerliliği için X Ölçeği ile korelasyon $r = .68$ ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır."

Etiketler: #Strateji #Tez

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları:
zaferhoca.com.tr/magaza